

<https://docs.google.com/document/d/1uL7wxNKDHWcZ3v4duuZilozyyXfEYIE-PMps3YNrWKc/edit?hl=en> (дата звернення: 17.01.2021).

6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: схвалено Указом Президента України від 25 червня 2013 р. № 344/2013. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#n10> (дата звернення: 17.02.2021).

7. Нова українська школа: концепція. URL: <http://mon.gov.ua/ua/tag/novaukrainska-shkola> (дата звернення: 12.02.2021).

8. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України: Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.05.2018 р. № 509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18> (дата звернення: 17.03.2021).

9. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF> (дата звернення: 18.03.2021).

10. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2145-19 (дата звернення: 17.03.2021).

11. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. (Саламанка. Испания, 7–10 июня 1994 г.). Киев, 2000. 21 с.

12. Софій Н. З., Найда Ю. М. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти / Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник/Кол. авторів: Колупаєва А. А., Найда Ю. М., Софій Н. З. та ін. За заг. ред. Даниленко Л. І. К., 2007. 128 с.

УДК 374.7

Смерека Г. І.
методист кафедри змісту
і методик навчальних предметів ТОКІППО
g.smereka@ippo.edu.te.ua

РОЛЬ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Особливе місце у системі неперервної професійної освіти займає методична робота, яка є складовою системи післядипломної педагогічної освіти, що покликана задовольняти потреби педагогічних працівників на різних етапах їх особистісного і професійного удосконалення [5].

У наш час суспільству потрібен не сліпий виконавець адміністративних вказівок, а компетентний професіонал-педагог, який володіє глибокими педагогічними знаннями, надбанням національної та світової культури, здатний до творчих нестандартних рішень, готовий до роботи в умовах ринкових відносин.

Вирішення цієї проблеми залежить від двох головних факторів: діяльності самого вчителя, керівника з самоосвіти та дієвості національної системи безперервного підвищення професійної кваліфікації, або, як можна сказати простіше, – від методичної роботи вчителя та методичної роботи з учителем.

Безперервне підвищення кваліфікації педагогічних кадрів – цілеспрямований процес, спеціально організований з метою систематичного оновлення професійної компетентності працівників освіти, зумовлений динамікою розвитку суспільства, науки, освіти, а також потребами, що впливають з особистого досвіду і специфіки діяльності кожного педагога. Самоосвіта виступає внутрішнім стержнем, активною творчою, пізнавальною діяльністю в рамках неперервної освіти.

Проблема організації методичної роботи у закладах освіти розкривається у роботах Ю. К. Бабанського, Т. М. Десятова, В. С. Демчука, І. А. Зязюна, І. П. Жерносек, О. М. Коберника, В. В. Крижко, Ю. О. Нікітіна, І. П. Нікітіної, І. В. Нікішиної, Є. М. Павлютенкова, Б. Л. Тевліна, Н. М. Чепурної, В. В. Шеліхової та інших [1].

Проблемою удосконалення методичної роботи останніми роками займалися О. В. Варгата, Н. В. Дудніченко, Г. С. Ковальчук, І. О. Колесник, О. М. Кутова, С. В. Майданенко, В. І. Павленко, О. І. Савчук, О. В. Темченко, О. В. Фісун, С. Шидловська, Т. Шевелева, І. Шупік та інші. У роботах означених авторів недостатньо висвітлені розвиваючий потенціал методичної роботи у підготовці педагогів до творчої педагогічної діяльності [2; 4].

У 70–80-ті роки минулого століття з'явилася низка ґрунтовних наукових праць із проблем методичної роботи. Так, Ю. Бабанський у відомій роботі «Методична робота в школі: організація та управління», що була видана 1988 року, дає таке визначення методичній роботі: «...це цілісна, заснована на досягненнях науки та передового педагогічного досвіду й на конкретному аналізі навчально-виховного процесу система взаємопов'язаних заходів і дій, що спрямовані на всебічне підвищення кваліфікації і професійної майстерності кожного вчителя та вихователя (включаючи заходи з управління професійною самоосвітою, самовиховання, самовдосконалення педагогів), на розвиток і підвищення творчого потенціалу педагогічного колективу в цілому, а у кінцевому результаті – на удосконалення навчально-виховного процесу, досягнення оптимального рівня освіти, виховання та розвитку конкретних школярів» [1].

Вітчизняний науковець О. В. Варгата зазначає, що методична робота в сучасній школі – це цілісна система взаємопов'язаних заходів, які ґрунтуються на досягненнях психолого-педагогічної науки, передового педагогічного досвіду і спрямовані на підвищення фахової майстерності педагогів, на розвиток творчого потенціалу кожного педагога зокрема та всього педагогічного колективу з метою підвищення ефективності навчально-виховного процесу [2].

І. Шупік, спираючись на праці В. В. Григораш, Г. В. Єльнікової, Л. М. Карамушки, О. М. Касьянова, О. І. Мармази, О. Л. Сидоренко, Є. М. Хрикова, Г. С. Цехмістрова, розглядає методичну роботу як цілісну динамічну соціально-педагогічну систему, яка спрямована, перш за все, на

підвищення професійної майстерності вчителів і передбачає безперервне самовдосконалення педагогів [5].

На думку О. І. Савчук та Г. С. Ковальчук, методична робота – це робота, заснована на досягненнях науки та передового педагогічного досвіду, система аналітичної, організаційної, діагностичної, науково-практичної, інформаційної діяльності з підвищення наукового та загальнокультурного рівня педагогічних працівників, удосконалення їхньої професійної компетентності та підвищення ефективності навчально-виховного процесу [4].

С. Молчанов визначає методичну роботу як складову частину не тільки професійно-педагогічної діяльності, а й правлінської діяльності в навчальному закладі та сфері освіти, в межах якої створюються теоретичні продукти, що забезпечують педагогічні й управлінські дії. Предметом методичної роботи є не тільки засоби професійно-педагогічної комунікації, а й зміст навчання та навчальні матеріали [3].

Визначення мети: опис ролі методичної роботи в системі неперервного професійного розвитку сучасного педагога.

Методична робота орієнтована на досягнення і підтримання високої якості навчально-виховного процесу в освітньому закладі. Вона здійснюється протягом навчального року й органічно поєднується з повсякденною практикою педагогів. Сприяє розвитку навичок педагогічного аналізу, теоретичних і експериментальних досліджень.

Наведені визначення та тлумачення поняття «методична робота» відображують її сутність, але й свідчать про те, що у них немає єдиної основи. Аналіз наукових джерел дає можливість визначити основні напрямки, що взяті за основу для тлумачення поняття «методична робота» [5].

Методична робота – це цілісна система взаємопов'язаних дій і заходів, яка ґрунтується на досягненнях науки, передовому досвіді й конкретному аналізу труднощів, що виникають у вчителів, і спрямована на всебічне підвищення професійної майстерності кожного вчителя, вихователя, керівника закладу освіти, на збагачення й розвиток творчого потенціалу педагогічного колективу, а в результаті – на досягнення оптимальних наслідків освіти, виховання й розвитку майбутніх громадян України [6].

Методична робота на рівні навчального закладу, як правило, є найбільш індивідуально спрямованою. Саме на рівні навчального закладу є можливість спостерігати за професійною діяльністю педагога, надавати своєчасні поради й допомогу, сприяти і стимулювати самоосвіту, саморозвиток, самовдосконалення педагогічних працівників.

Однією із найважливіших форм методичної роботи є робота над єдиною методичною темою (проблемою) школи. При правильному виборі єдиної методичної теми й активній роботі з даної проблеми вона організовує всі інші форми, стає системоутворюючим фактором.

Кожен педагог може брати участь не більш ніж в одній постійно діючій колективній формі методичної роботи, яка найбільш повно відповідає рівню його професійної підготовки, досвіду практичної роботи, та брати участь не більше ніж один раз у місяць.

Результати наукових досліджень методичної роботи свідчать, що існують суттєві і типові недоліки в ній, а саме: несистемний підхід, стихійність, формалізм, відсутність діагностики, модульності, диференціації, індивідуалізації, трафаретності і рецептурності методичних вимог, невисока активність учителів.

У сучасній педагогіці прийнята концепція поетапності в здійсненні методичної роботи. Рекомендується 4 етапи:

1. Виявлення рівня (низький, середній, високий) стану методичної роботи.
2. Систематизація, оптимальний відбір ефективних форм і методів методичної роботи з урахуванням генералізації підсистеми роботи з вивчення і впровадження передового педагогічного досвіду.
3. Розробка наукової, цільової, комплексної програми методичної роботи на всіх рівнях та її реалізація.
4. Реалізація комплексної програми, коригування та аналіз результатів [6].

Отже, досягти потрібного рівня підготовки сучасного педагога можливо за умов використання сучасних технологій, побудованих на інтерактивних формах роботи, що розвивають творчі й дослідницькі навички. Знання, набуті в досвіді, є власним надбанням людини, і надалі їх легко застосовувати на практиці.

Система методичної роботи нашої області сприяє тому, щоб педагогічні кадри прагнули опановувати нові знання, розвивати професійно важливі якості своєї особистості, удосконалювати професійну діяльність. Але найважливішим є те, що педагоги оволодівають методами самоаналізу та самоконтролю своєї діяльності [5].

Література

1. Бабанский Ю. К. Методическая работа в школе: организация и управление. Москва: Просвещение, 1986. 626 с.
2. Варгата О. В. Реалізація функцій методичної роботи в контексті підготовки педагогів до здійснення естетичного виховання учнів. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/.../vargata.pdf
3. Молчанов С. Г. Подготовка преподавателя в рамках методической работы. Челябинск: Юж-урал. КН. Изд-во, 1984. 145 с.
4. Савчук О. І., Г. С. Ковальчук. Інноваційні підходи до організації навчальної та науково-методичної роботи в системі післядипломної освіти. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pedp/2010_3/67/.../savchuk.pdf
5. Шупік І. Управління організацією системи методичної роботи початкової школи як одна із ланок безперервної освіти педагогів. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2010_1/ShupikI.pdf
6. Черепанова Л. Методична робота з педагогічними кадрами. *Управління школою*. 2006. № 15. С. 39–45.